

Pierwsza część książki może być trudna w odbiorze dla osób bez przynajmniej ogólnej znajomości pojęć filozofii chrześcijańskiej i teologii katolickiej. Natomiast aneks *O modlitwie*, napisany bardzo przystępnym językiem, z pewnością może pomóc w rozumieniu sensu modlitwy i konieczności jej ciągłego doskonalenia.

ks. Czesław Krakowiak

Halina Irena Szumił, *Profesor i Mistrz. Sługa Boży ks. Wincenty Granat*, TN KUL, Lublin 2017, ss. 308.

W stulecie swego istnienia KUL publikuje m.in. znaczącą pozycję poświęconą swemu rektorowi, ks. Wincentemu Granatowi. Związaną z tym olbrzymią pracę (opracowanie redakcyjne, indeks, skład komputerowy, łamanie, przygotowanie fotografii do druku) wykonał anioł ks. Wincentego Granata, Halina Irena Szumił, która od wielu lat skutecznie czuwa nad spuścizną swego Profesora i Mistrza oraz ją promuje. Ks. K. Guzowski zauważył w *Słowie wstępnym*, że ów „anioł” już w 1993 roku dał „pierwszą próbę kompletnego przedstawienia sylwetki naukowej kulowskiego profesora” (s. 7), a omawiana książka „prezentuje dorobek naukowy lubelskiego teologa oraz dokumentację wszystkich dotychczasowych opracowań drukowanych i prac dyplomowych (doktoratów i magisteriów) z lat 1972–2016 wraz z wykazem ich spisu treści. Jest to główny walor tej publikacji, gdyż pokazuje nam, w jakim kierunku idzie refleksja prowadzona na kanwie dorobku Księdza Profesora” (s. 8).

We *Wprowadzeniu* Irena Szumił, prawdopodobnie jeden z najznakomitszych (jeśli nie najznakomitszy) znawców naukowego dziedzictwa ks. Wincentego Granata, za ks. Józefem Swastkiem proponuje taką jego charakterystykę:

„Stawał na katedrze profesorskiej jako skromny i pokorny sługa prawdy ewangelicznej, zapalony szermierz teologii żywej, zawsze mocno powiązanej ze źródłami Objawienia, a przy tym dziwnie oryginalnej, nowoczesnej, popartej filozofią, historią a nierzadko i naukami przyrodniczymi, opartej na tym, co nowe i zmieniające się w świecie. A świat ten jako Boże dzieło, naznaczone «boską pieczęcią Chrystusa», kochał bardzo i umiał też uczyć niełatwej sztuki kochania świata i rozpoznawania w nim śladów Stwórcy. Nie uznawał teologii schematycznej, pod każdym względem wykończonej, gdyż twierdził, że zadaniem teologa jest stałe poszukiwanie i troska, aby prawdy Boże przybliżyć wszystkim ludziom wszystkich czasów i wszystkich pokoleń” (s. 9).

Część I. *Ksiądz Wincenty Granat (1900–1979)* – ogranicza biograficzną informację (tylko s. 11–22). Dzięki za końcówkę o drodze na ołtarze: „Dnia 12 czerwca 1995 r. Kościół Sandomierski rozpoczął dochodzenie kanoniczne w sprawie wyniesienia do chwały ołtarzy zmarłego w opinii świętości [...]. Obecnie pro-

ces beatyfikacyjny sługi Bożego ks. Wincentego Granata zbliża się ku końcowi, przygotowywana jest dokumentacja do zakończenia procesu beatyfikacyjnego na szczeblu diecezjalnym” (s. 20–21).

W części II, pt. *Działalność dydaktyczna*, praca na uniwersytecie znalazła się w kontekście innych form i etapów pracy ks. Granata: w szkołach Radomia, w sandomierskim WSD, w Instytucie Wyższej Kultury Religijnej w Radomiu, jako nauczyciel na kompletach tajnego nauczania i jako prelegent na zjazdach naukowych.

Część III. *Działalność pisarska* (s. 83–106) – to przedruk z uzupełnieniami z: H.I. Szumił, *Deo et Ecclesiae. Życie i działalność ks. Wincentego Granata*, Opole 1993, s. 57–113.

Część IV przynosi *Bibliografię podmiotową* (s. 107–158) – to nie tylko teksty opublikowane, ale także 26 tekstów ks. Granata pozostawionych w rękopisach (s. 144–145). Osobno zestawiono pozycje, które redagował czy współredagował ks. Granat (s. 146–147), prace magisterskie i licencjackie, które firmował (s. 147–153), 41 prac doktorskich, których był promotorem (s. 154–156), m.in.: B. Pylaka, F. Zapłaty, J. Mazura, J. Myśkówa, S. Moysy-Rosochackiego, W. Słomki, A. Nossola, B. Hoły, A. Skowronka, F. Blachnickiego, S. Moskwy, K. Zielaska, W. Hryniewiczza, T. Wilskiego, J. Misiurka, E. Ozorowskiego, R. Kafła i B. Sneli; 15 recenzji habilitacyjnych (s. 157–158), napisanych: W. Pietkunowi, B. Waczyńskiemu, H. Bogackiemu, B. Pylakowi, A. Wawrzyniakowi, J. Myśkówo-wi, S. Nagiemu, L. Szafrąnskiemu, A. Skowronkowi, W. Słomce, W. Hryniewiczzo-wi, M. Majewskiemu, A. Nossolowi, E. Ozorowskiemu i L. Balterowi, 6 recenzji do unadzwyczajnienia: S. Poplatka, E. Kopcia, H. Bogackiego, A. Skowronka, A. Zuberbiera i T. Kuca oraz 1 do uzwyczajnienia – I. Różyckiego.

Część V zawiera *Bibliografię przedmiotową* (s. 159–210), więc to, co napisano o ks. W. Granacie (on jako przedmiot badań). Zdumiewający zakres stron. O żadnym teologu polskim – od samego stworzenia świata – aż tyle nie napisano! Około pół tysiąca różnych artykułów i wspomnień (s. 159–210). To nie wszystko. I. Szumił w części VI zamieściła *Wykaz prac dyplomowych z myśli teologicznej ks. Wincentego Granata z lat 1972–2016*. Spenetrowała 3 uniwersytety i 7 wydziałów teologicznych:

Kraków, PAT i UP JP II: prace magisterskie (oczywiście o ks. W. Granacie) – 19.

Lublin, KUL: prace doktorskie – 10; prace licencjackie – 3; prace magister-skie – 50.

Doktoraty:

- 1) Zbigniew Targoński, *Wolność jako zasada rozumienia osoby ludzkiej i jej rozwoju według ks. Wincentego Granata*, 1989, XXXIV, ss. 318, promotor ks. Walerian Słomka.
- 2) Anton Adam CM, *K personalistickemu chapaniu milosti. Studium nad charitolo-gioui Wincenta Granata* (Ku personalistycznemu rozumieniu łaski. Studium

- nad charytologią Wincentego Granata), 1996, XXX, ss. 256, promotor Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv.
- 3) Zofia Palubska, *Duchowość Sługi Bożego ks. Wincentego Granata. Studium teologiczno-źródłoznawcze*, 2001, ss. 269, promotor ks. Jerzy Misiurek.
 - 4) Ks. Marcin Hołaj, *Misterium unitatis Christi w pismach Wincentego Granata*, 2002, ss. 264, promotor ks. Jerzy Szymik.
 - 5) Vilodymyr Kovalkovskyy (Wołodymyr Kowalkowskyj), *Antropologia personalistyczna Wincentego Granata*, 2002, ss. 428, promotor ks. Czesław Stanisław Bartnik.
 - 6) Ks. Marian Puchała OMI, *Kulturotwórczy wymiar chrześcijaństwa jako motyw jego wiarygodności w ujęciu ks. Wincentego Granata*, 2002, ss. 229, promotor ks. Marian Rusecki.
 - 7) Grzegorz Barth, *Personalizm integralny w myśli filozoficzno-teologicznej ks. Wincentego Granata*, 2007, ss. 252, promotor ks. Krzysztof Guzowski.
 - 8) Jerzy Grochowski, *Humanizm w teologii ks. Wincentego Granata*, 2010, promotor ks. Krzysztof Guzowski.
 - 9) Tomasz Serwn, *Personalistyczna wizja sakramentów ks. prof. Wincentego Granata (1900–1979). Studium dogmatyczno-liturgiczne*, 2012, ss. 220, promotor ks. Bogusław Edward Migut.
 - 10) Michał Kosche, *Społeczny wymiar osoby. Studium porównawcze w oparciu o pisma W. Granata, K. Wojtyły, Cz. Bartnika*, 2014, ss. 330, promotor ks. Krzysztof Guzowski.
- Warszawa, UKSW: praca doktorska – 1, prace magisterskie – 11.
Praca doktorska: Włodzimierz Artyszuk, *Osoba ludzka w teologii ks. Wincentego Granata*, 1995, ss. 174, promotor ks. Lucjan Balter.
- Wydziały teologiczne:
- Katowice, WTUŚ: prace licencjackie – 3, prace magisterskie – 6.
Olsztyn, WT Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego: prace magisterskie – 8.
Opole, WT Uniwersytetu Opolskiego: prace doktorskie – 1, prace magisterskie – 8.
- Praca doktorska: Lesław Stefanik, *Tajemnica człowieka w świetle proktologii ks. prof. Wincentego Granata*, 203, ss. 273, promotor ks. Piotr Jaskóła.
Poznań, WT Uniwersytetu Adama Mickiewicza: prace magisterskie – 15.
Szczecin, WT Uniwersytetu Szczecińskiego: praca doktorska – 1.
- Praca doktorska: ks. Jarosław Grabko, *Chrystocentryzm teologii w ujęciu Wincentego Granata*, 2012, ss. 172, promotor ks. Tadeusz Czapiga.
- Warszawa, Papieski Wydział Teologiczny: prace magisterskie – 5; prace licencjackie – 2.
- Wrocław, Papieski Wydział Teologiczny: prace magisterskie – 10.
- I. Szumił wskazuje nie tylko autorów i promotorów oraz opis bibliograficzny prac, ale także tytuły rozdziałów oraz ich wewnętrzny podział, przybliżając w taki sposób owoce badań myśli ks. Wincentego Granata. Inicjatywa bezkonkurencyjna

i bardzo pożyteczna dla wszystkich, którzy podejmują studia nad życiem i naukowym dorobkiem naszego Profesora i Mistrza.

Książka zasługuje na zdecydowane zalecenie jako wyjątkowo cenna oraz nie do zastąpienia introdukcja do studiów nad jej Bohaterem.

*Stanisław Celestyn Napiórkowski OFMConv
Kolbianum, Niepokalanów*

Jestem Miłością i Miłosierdziem samym. Fatima a Miłosierdzie, praca zb. pod red. ks. Krzysztofa Czapli SAC i s. M. Elżbiety Siepak ZMBM, Apostolicum Wyd. Księży Pallotynów, Żabki 2015, ss. 208.

Pod koniec Wielkiej Nowenny Fatimskiej 2009–2017 otrzymaliśmy interesującą książkę na temat orędzia fatimskiego. Zawdzięczamy ją sześciu pallotynom i jednej zakonnicy z zakonu Matki Bożej Miłosierdzia. Oni napisali po jednym artykule, ona dwa.

Na próżno szukać *Wstępu*, który odsłania koncepcję dzieła. Zamiast *Wstępu* otrzymujemy kilka krótkich tekstów z *Dzienniczka* św. s. Faustyny. Tym cenniejsze jest słowo z ostatniej strony okładki: „Podjęta problematyka, forma oraz treść tej pozycji stanowi cenną i praktyczną pomoc katechetyczno-katechizmową ukazującą treść Fatimskiego Przesłania w kontekście orędzia o Bożym Miłosierdziu”. Rzeczywiście książka opowiada o objawieniach św. Łucji oraz św. Faustyny. Autorzy konsekwentnie zestawiają orędzie fatimskie z orędziem *Dzienniczka* Faustyny.

Zanim zabierają głos pallotyni z s. Siepak, przemawia papież Franciszek swoją bullą *Misericordiae vultus* z 11 kwietnia 2015 roku o Miłosierdziu Bożym (s. 7–33).

Jest to praca zbiorowa pod red. ks. Krzysztofa Czapli SAC i s. M. Elżbiety Siepak ZMBM, zbudowana z następujących rozdziałów: I. *Źródło nadziei* (tu Franciszek Mickiewicz SAC pisze nt. *Objawienia Boga miłosiernego w Piśmie Świętym* [s. 37–60] i Krzysztof Czapla SAC: *Przez Niepokalane Serce Maryi do źródeł miłosierdzia. Fatima a Miłosierdzie Boże* [s. 61–95]), II. *Jezusowe orędzie miłosierdzia* (z 4 tekstami: Elżbieta Siepak, *Orędzie o Bożym Miłosierdziu* [s. 99–108], Grzegorz Suchodolski SAC, *Kult Miłosierdzia Bożego* [109–120], Eugeniusz Małachwiejczyk SAC, *Czerpanie ze źródeł Bożego Miłosierdzia* [s. 121–135] i Franciszek Gomulczak SAC, *Apostołowie Bożego Miłosierdzia* [s. 136–150]), III. *W służbie orędzia o Bożym Miłosierdziu* (z dwoma tekstami: s. M. Elżbieta Siepak ZMBM, *Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Łagiewnikach* [s. 151–158], Jarosław Rodzik SAC, *Dolina Miłosierdzia* [s. 159–162]). Książkę zamyka bardzo cenny *Dodatek* (s. 165–206) z najważniejszymi tekstami Jana Pawła II związanymi z Fatimą i s. Faustyną i *Wystąpienie Delegata Papieskiego Arcybiskupa Angelo Amato Prefekta Kongregacji ds. Beatyfikacji i Kanonizacji*